

Gondolatok egy születésnap apropóján

Kedves felkérést kaptam e kiadvány szerkesztőjétől, miután a katona, a régész, a tudós, a munkatárs, de mindenekelőtt a barát, jeles-kerek évfordulót ünnepel. A katonatudóshoz illő és méltó meglepetést terveztek munkatársai, ami mi más is lehetne: tanulmánykötet Padányi József tiszteletére. Hatvan év – visszagondolva egy pillanat volt csupán, milliő történéssel. Hatvan év – mi történt a világban születésünkkor, mi történik napjainkban, és vajon mire nőnek fel a napjainkban születettek? Meg lehet ezt válaszolni?

ELSŐ GONDOLATKÖR

Az elmúlt pár év történései alapvetően megváltoztatták értékelésünket, felfogásunkat közvetlen környezetünk biztonsági helyzetéről. A biztonságról alkotott saját érzékelésünk és értékelésünk alapjaiban megingott.

Kezdődött az Orosz Medve ébredésével: a Krím félszigetet megszállta Oroszország, majd furcsa háború tört ki Ukrajna keleti megyéiben, mely napjainkban is tart, egyfajta befagyott konfliktusként konzerválva az instabilitást a régióban. Ezzel párhuzamosan jelentősen megnövekedett az orosz katonai jelenlét a Baltikum térségében, fenyegetettség érzetet keltve az egyszerű polgárban és valódi fenyegetést jelentve a szakember értékelése alapján is.

A 2015-ös év derekán a középkorra, az újkor kezdetére emlékeztető jelenségek történtek Európa déli, délkeleti részén. Tömegek jelentek meg a határokon és gázoltak keresztül mindenben, hogy elérjék úti céljukat: Európa gazdagabb részét. Párhuzamot vonva a 13–17. századi Európával, a különbség csupán annyi, hogy ezek a tömegek fegyvertelenül érkeztek – és érkeznek napjainkban is –, és nem hányták kardélre azt, aki az útjukba került. Ezzel együtt az európai ember szembesül azzal a dilemmával, hogy az érkezők humanitárius segítségre szoruló menekültek vagy csak a jobb élet után vágyakozó gazdasági bevándorlók, netán „hit vezérelte területfoglalók”?

Segíteni őket emberi kötelesség – már ami a humanitárius menekülteket illeti. Vagy védve magunkat, kultúránkat, múltunkat és ez által is biztosítani jövőnket: vajon ez a logikus és szükségszerű önvédelmi reakció? Mi lehet a helyes válasz?

Ha megvizsgáljuk az e kérdésben leginkább érdekelt európai országok által adott válaszokat, állásfoglalásokat: találunk pro és kontra véleménynyilvánításokat. Ez érthető is, hiszen minden ország érdekeinek megfelelően fogalmazza meg az ún. politikai nyilatkozatait, vagy éppen kezeli a kérdést. És az egyén? Az európai – jelesül a magyar állampolgár? Nos, az egyén – meggyőződése – nem lehet semleges ebben a kérdésben.

Az elmúlt évek bizonyára egyik leginkább félreértelmezett, meg nem értett és politikai célokra használt jelenségsora a tömeges és szabályozatlan migráció. Az emberek tömeges vándorlása az elmúlt tízezer évben mindig is megfigyelhető volt, és az – a szovjet és kínai állam kivételével – igen ritkán állt állami vezérlés és ellenőrzés alatt. A világ különféle részeit egyre erőteljesebb gazdasági, társadalmi, információs, kulturális és egyének közötti

kapcsolatok rendszere köti össze, és így a globalizáció az elmúlt két évszázad meghatározó irányzatává vált, amint ezt többfajta elemzés is bemutatta.¹

Az idézett munkák – amelyeket tetszés szerint lehet izgalmas magyar és idegen nyelvű kötetekkel kiegészíteni – arra utalnak, hogy nem a 2008–2009. évi pénzügyi válság és nem is a 2015-ben – máig tisztázatlan körülmények között – kiéleződött migrációs válság váltotta ki a feszültségeket. Utóbbiak inkább csak a jéghegy csúcsaként jelzik a legkevésbé érdeklődők számára is, hogy valami súlyos és fontos esemény tanúi vagyunk.²

Napjaink történései, a kérdésekre adott válaszok és tetteink fogják eldönteni, hogy történelmi távlatokból visszanezve helyesen cselekedtünk-e. Méltóak vagyunk-e elődeinkre, akik példát mutattak hazaszeretetből, hűségből, megőrizték a hazát, a nyelvet, a kultúrát, mint tették azt katona elődeink, például a Zrínyiek a 16–17. században. Úgy gondolom érdemes ebből az aspektusból is vizsgálni mindennapjainkat, összevetve a történelmi tapasztalatainkkal, melyeket nem szabad felejtenünk.

MÁSODIK GONDOLATKÖR

„Zrínyi az, akire a Gondviselés Európa sorsát bízta” – olvasható Zrínyi Miklós horvát bán angol nyelvű életrajzában. Londonban jelent meg 1664 kora tavaszán, nyomtatási engedéllyel február 24-én látta el Gilbert Sheldon, Canterbury érseke, és hamarosan széltében árulták a Szent Pál-katedrális mellett a könyvpiacon. „A keresztény világ nagy bajnokának valamennyi csodálójához” címzett előszó elmondja, hogy a „Nagy Úr”, a török császár 300 000 főnyi haderőt küld Európa megsemmisítésére vagy behódoltatására, s Zrínyi „sikerén vagy kudarcán áll vagy bukik a nyugati világ”³

Bizony, a korabeli krónikás világot látta a fenyegető veszély mértékét. Egyszerű volt a helyzet, Európa keresztény volt, az érkezők pedig – akik nyilvánvalóan hódítási szándékkal érkeztek –, más vallást, más kultúrát képviseltek. Fő céljuk volt a zsákmányszerzés, ezzel együtt a megszerzett terület tartós elfoglalása, gazdasági erőforrásainak kiaknázása. Abban az időben nem hallgattak arról szemérmesen, hogy az iszlám egy térítő vallás (mint ahogy a kereszténység is), vagyis vagy áttérsz és muszlimmá válsz, vagy meghalsz, esetleg – megtartva hitedet – fizetheted az adót.

Magyarország népessége az oszmán támadások kezdetén megegyezett a korabeli Anglia népességével, majd a 150 évnyi permanens harc után felére csökkent. Az ország középső területei – elsősorban a hadseregek felvonulási útvonalain – kiürültek, elnéptelenedtek, hiszen a Magyar Királyság két hatalom ütközőzónájává, állandó hadszínterévé vált. És ne feledjük: gazdasági erőforrásként tartották számon az „élőerőt” is, hiszen számolatlanul hajtották rabszolgának az Oszmán Birodalomba az elfogott férfiakat és nőket, valamint vitték a gyermekeket „kiképzésre”. Mindezt persze nem (csak) az „iszlám nevében”, hiszen a rablás, a fosztogatás, a váltságdíj behajtására alkalmas egyének fogságba ejtése, az olcsó munkaerő biztosítása „egyszerű üzleti kérdés” volt.

¹ Csaba László: Bevezető. *Magyar Tudomány*, 2019/1. 4.
https://mersz.hu/mod/object.php?objazonosito=matud_f16505_i1 (Letöltve: 2019. 01. 27.)

² Uo.

³ Angol életrajz Zrínyi Miklósról. London, 1664. (Zrínyi-Könyvtár II.) Bevezette és szerkesztette, jegyzetekkel ellátta Kovács Sándor Iván. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1987, 69–70.

Manapság viszont mindinkább meghatározó a vallások, így az iszlám, mint a legtöbbet vizsgált, emlegetett hit szerepe. Huntington nézete szerint a politikai ideológiák civilizációkon belüli összecsapását felváltja a vallás és a kultúra civilizációk közötti összecsapása.⁴ De ha csak az iszlámot vizsgáljuk, amely a kereszténységgel szemben nagy reprodukciós képességgel is bír, azaz az iszlám országok demográfiai robbanása egyértelműen ennek kedvez. 2025-re a világ népességének 30%-át fogja már kitenni, s ezzel eléri a világ keresztényeinek számát (miközben 1970-ben még csak 15 százalék volt muzulmán).⁵

De mi ez a vallás, kultúra, társadalom, amit iszlámként ismerünk? Nézzük, hogy vélekedik erről Rostoványi professzor, a téma elismert magyarországi szakértője. Gyakran teszik fel a kérdést – írja Rostoványi –, hogy „mit is mond erről az iszlám?”, vagy „mit is mond erről a Korán?”. Az ilyen kérdésfeltevésre adekvát válasz aligha adható. Iszlám, mint olyan, sohasem létezett „önmagában”, a valóságtól elvonatkoztatott teoretikai rendszerként. Az iszlámot mindig is különböző személyek, vallástudósok, vallásjogi tudósok, szervezetek, mozgalmak stb. képviselik, illetve jelenítik meg, mégpedig saját interpretációjukban. Napjaink iszlám világát az egymással vetélkedő értelmezések, Samuel Huntingtont parafrázálva az „*interpretációk összecsapása*” jellemzik. Mindegyik értelmezés igyekszik saját magát az „igazi”, az „autentikus” iszlám képviselőjeként feltüntetni. Némileg sarkítva, iszlám helyett sokkal inkább „iszlámokról” beszélhetünk. Az iszlám egyik legfontosabb sajátossága mindig is diverzitása, értelmezéseinek és kifejezőmódjainak sokszínűsége, pluralizmusa volt. „*Egyetlen iszlám, különböző interpretációk, sokszínű kultúrák*”, vagyis egy fundamentális vallási referencia, különböző történelmi korszakok, intellektuális perspektívák és kultúrák általi sokféle kifejeződése.⁶

Mi is akkor az „igazi” iszlám? Az, amit az adott kor vallástudósainak, illetve muszlim közvéleményének többsége annak tart. A dzsihadista szervezeteket, mozgalmakat az iszlám világ politikai vezetői nem hogy nem támogatják, hanem kifejezetten ellenségnek tekintik, amellyel maguk is kemény harcot folytatnak. A dzsihadista iszlámértelmezést pedig az iszlám világ vallástudósainak elsöprő többsége az iszlám szándékos eltorzításának, az iszlám értékeivel ellentétesnek tartja. „*A kulcskérdés nem az, mit mond a Korán, hanem az, mit mondanak a muszlimok, hogy mit mond a Korán.*”⁷

A muszlimok 781 éven keresztül voltak jelen Ibériában, ahol a kereszténység, a judaizmus és az iszlám békésen élt egymás mellett (*convivencia*). Az iszlám kettős hatást gyakorolt Európára. Egyfelől kihívást, fenyegetést jelentett, amire megszülettek a megfelelő európai válaszok. Másfelől szellemi megtermékenyítés formájában komoly hatást gyakorolt az európai civilizációra a hellén örökség áthagyományozása és továbbfejlesztése, a tudományokhoz (filozófia, orvostudományok, csillagászat, matematika, kémia, botanika stb.) való jelentős hozzájárulás révén. A 15. században az oszmánok meghódították a Balkánt és Közép-Európát, aminek eredményeként türk és szláv népek tömegesen tértek át az iszlámra. Napjainkban mintegy tízmillió, „őshonosnak” tekinthető muszlim él a Balkánon – ami Európa részének tekinthető. (És akkor nem is említettük Törökországot a

⁴ Huntington, Samuel P.: A civilizációk összecsapása és a világrend átalakulása. Európa Könyvkiadó, Budapest, 2005.

⁵ <http://www.banki.hu/~tk/segedanyagok/valaszthato/huntington.pdf> (Letöltve: 2019. 01. 25.)

⁶ Rostoványi Zsolt: Európa és az iszlám: a migrációs válság kihívásai. *Magyar Tudomány*, 2019/1. 43.

⁷ Uo.

maga immáron nyolcvanmilliót meghaladó lakosságával.) Több mint huszonöt millió muszlim él (nagy részük évtizedek óta) az Európai Unió tagállamaiban. Lehet azt mondani, hogy az iszlám nem része Európának, azonban tény, hogy Európa népességének 5%-a – és egyre növekvő aránya – muszlim. Természetesen számottevőek a különbségek kultúrában, hagyományokban, szokásokban, azonban ezek nem kibékíthetetlenek, nem áthidalhatatlanok. Jelentősen különböznek egymástól maguk az „iszlám kultúrák” is. A három nagy monoteista világvallás, a kereszténység, a judaizmus és az iszlám alapvető értékei között viszont nincs lényegi különbség.⁸

Éppen ezért érthetetlen az, hogy az utóbbi három évben a migránsként megjelent, majd betelepült, Európában élő más vallású emberek merényleteket, erőszakos bűncselekményeket követtek el európaiak (a befogadók) ellen. A kép összetett és bonyolult, nem lehet leegyszerűsíteni, de számos példa bizonyítja, hogy nyugat- és észak-Európa szerte, a betelepültek által létrehozott közösségeknek teret engedtek – vagyis létrejöttek a zárt, „saját törvényeik által kormányzott” életközösségek –, ezáltal kialakult az a milió, élethelyzet, mely átforgalmazhatja Európát.

Személyes tapasztalatom, hogy Brüsszel Anderlecht és Molenbeek kerületeiben – ahol többségbe kerültek a főleg muzulmán bevándorlók –, egyfajta szubkultúra alakult ki. Hivatalosan nem beszélnek róla, de nem hivatalosan felhívják a Brüsszelben élők, dolgozók figyelmét, hogy sötétedés után ne tartózkodjanak ezekben a városrészekben, illetve nappal is körültekintően járjon az ember, ha már oda kellett mennie, vagy oda tévedt. Számomra a legszembeütőbb a sajátos jogértelmezés. Belgiumban az üzletek vasárnapon és ünnepnapokon zárva tartanak, kivéve az említett arabba vált negyedeket, ahol folyamatos az üzletek nyitva tartása. Az egyénben óhatatlanul kialakul az „*ezeknek mindent szabad*” érzése, mely biztonsági kockázatként jelenik meg a mindennapi életben.

Jól szemléltetik ezt az Eurobarometer felmérései, amelyek szerint 2015 után olyan uniós tagállamok lakossága is az első számú biztonsági kihívásnak tekintette a migrációt saját országára nézve (például Észtország, Lettország, Csehország), amelyek a 2015-ös válság hatásaitól gyakorlatilag érintetlenek maradtak.⁹ Az ilyen társadalmi vélemények kialakulását valószínűleg megkönnyítette, hogy a nemzetközi migráció a politikai kommunikáció szintjén több, a biztonságot érintő egyéb jelenséggel is szoros oksági összefüggésbe helyezhető (például terrorizmus, munkanélküliség, vallási-kulturális különbségekből fakadó ellentétek), függetlenül attól, hogy a statisztikai adatok alapján valóban szoros kapcsolat mutatható-e ki a jelenségek között.¹⁰ Végül külön problémát jelent, hogy a nemzetközi migrációt – méreteinél és kiváltó okainak jellegénél fogva – az államok csak tartós és közös összefogással képesek kezelni, mert többségük önmagában nem rendelkezik a kezeléshez szükséges hatékony eszközökkel és elégséges forrásokkal. Részben ennek eredménye, hogy a legtöbb állam a migráció kapcsán csak az őt érintő következmények kezelésére koncentrál (például határvédelemmel, menekülttáborok fenntartásával), a legtöbb esetben még akkor is, ha egyébként tisztában van azzal, hogy a jelenség kiváltó okainak visszaszorítása nélkül a kezelés nem lesz tartós és hatékony. A

⁸ Uo. 44. és lásd: Glasenapp, Helmuth Von: Az öt világvallás – Bráhmánizmus, buddhizmus, kínai univerzizmus, kereszténység, iszlám. Akkord Kiadó, Budapest, 2012.

⁹ Tálas Péter: A migráció, mint biztonságpolitikai probléma. *Magyar Tudomány*, 2019/1. 75
https://mersz.hu/hivatkozas/matud_f16528_p33 (Letöltve: 2019. 01. 27.)

¹⁰ Uo.

közös összefogás ugyanakkor csak az esetben lehet eredményes, ha a fellépésre azonos politikai célokért kerül sor, amit ismét csak erőteljesen befolyásolnak a migrációval kapcsolatos társadalmi percepciók, legfőképpen az, hogy egy társadalom hol húzza meg azt a küszöbértéket, ahonnan biztonsági kihívásként tekint a jelenségre.

Az Európai Unión belüli e tekintetben megmutatózó különbségek ugyancsak jól érzékelhetők a 2015-ös válság óta, s nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a tagállamok olyan, a migráció kezelésében alapvető kérdések kapcsán sem voltak képesek megállapodni, mint a közös határvédelem, a migránsok befogadásának közös kritériumai vagy az unió területére érkező menekültek elosztása.¹¹

Napjaink Európájában is erre a békére vágyunk, bár hivatalosan nincsen háború. A dolgok valóságában azonban van, gondoljunk csak a Krím-félsziget megszállására és az Ukrajna keleti megyéiben naponta folyó harci cselekményekre. A különböző terrorcselekmények, főleg Európa nyugati részén már háborús állapotokat idéznek.

A 2015 óta tartó gerjesztett illegális migráció és a folyamattal Európába érkező, nyelvismerettel, szakmai tudással nem rendelkező emberek táptalaját jelentik a szociális feszültségek kialakulásának. Innen egyenes az út a radikalizálódás felé, mely gyengíti kontinensünk stabilitását, nyugalmát, erodálja békéjét.

Higgadt, tisztán látó politikai vezetőkre van szüksége a kontinensnek, akik megtalálják az egyensúlyt az emberi jogok – az itt élő emberek jogai, biztonsághoz való joguk – és az „érkező” emberek jogai között. Mindennél jobban kellene Európának egy „tisztán látó Zrínyi”.

HARMADIK GONDOLATKÖR

A biztonság hiánya, a fenyegetettség kézzelfogható volt a 17. században is. Az európai összefogás nehezen formálódott, más érdekek mozgatták az eseményeket. „*A birodalom erőinek Zrínyi mellé kell állniuk*” – jelentette ki Johann Philipp von Schönborn mainzi érsek, választófejedelem, a Rajnai Liga elnöke, amikor hosszú előkészületek után, 1663 őszén döntöttek a nemzetközi török elleni háborút megindító hadműveletről.¹² A horvát bánnal soha nem találkozott, személyesen nem ismerték egymást. Nevüket mégis közös lapon őrizte meg Európa történetének sokáig elfelejtett fejezete. Zrínyi Miklós és Johann Philipp von Schönborn az 1657–1664 közötti években, eltérő módokon, de azonos elkötelezettséggel szolgálták a közös ügyet, hogy a keresztény világ megszabaduljon a hódító oszmán hatalomtól, és megvalósuljon a vesztfáliai béke álma, a békét biztosító európai hatalmi egyensúly.¹³ Zrínyi 1661 folyamán eredeti módon kezdett háborút. Várat épített a Mura partján, Kanizsa, a dél-Dunántúl török fővára átellenében, hódoltsági területen. Amire számított, bekövetkezett. Zrínyi-Újvárat casus bellinek minősítette a Fényes Porta. Zrínyi, hogy a béke ellenére épített várat, az csak felszínes kifogás volt, valójában akadályozta a törökök régi tervét, hogy Horvátország Friuli felé vivő szorosain és Karintián át hátba támadják Velencét.

¹¹ Uo. 76.

¹² R. Várkonyi Ágnes: Európa Zrínyije. Válogatott tanulmányok. Argumentum Kiadó, Budapest, 2010, 202–203.

¹³ R. Várkonyi Ágnes: Zrínyi, az államférfi. In: Zrínyi-Album / Zrínyi Album. Szerk. Hausner Gábor. Zrínyi Kiadó, Budapest. 2017, 82.

Ismét az oszmánok kezdeményeztek. Köprülü Ahmed nagyvezír hadjáratát alaposan előkészítette. 1662-ben egyedül Morvaországba negyven kémet küldött, és Apafi Mihály erdélyi fejedelmet táborába rendelte. Védelmi állást Raimondo Montecuccoli tábornagy mintegy 15 ezer főnyi császári haderővel Pozsony előtt épített ki, de azt nem tudta megakadályozni, hogy 1663 augusztusában Érsekújvárat, a Magyar Királyság északnyugati régiójának központi erődjét Köprülü Ahmed körülzárja, ostrom alá vegye, tatár csapatok pusztítsák végig Morvaországot, s a török táborba rendelt Apafi Mihály erdélyi fejedelem nevében kiadott, antedatált kiáltványokban a Magyar Királyság minden lakóját a teljes behódolásra szólítsák fel. A korabeli nyomtatványokban részletesen lejegyezték a Morvaországot végigpusztító török és tatár portyák rémtetteit, az utakat szegélyező meztelen holttestek leírásával és horrorisztikus történetekkel sokkolták Európát.

A Zrínyi-Újvár elleni török támadásokat Zrínyi sikerrel verte vissza, s miközben eredményesen harcolt a Mura mellett, fegyverbe szólító írása és programirata, *Az török áfium ellen való orvosság* már címében is visszautasította a nagyvezír hódolattási szándékát.¹⁴

Kanizsa ostromáról, majd a nagyvezíri ellentámadásról és a vár felmentéséről, valamint Zrínyi-Újvár török kézre kerüléséről 1664 őszén több változatban is hiteles hadinaplók jelentek meg nyomtatásban. Zrínyi-Újvár folyamatosan erősített sáncrendszerét 1664. július 2. és 30. között ostromolta a Köprülü Ahmed vezette nagyvezíri sereg, majd elfoglalását követően felrobbantották.

Zrínyi-Újvár pusztulása után pár hónappal vadászbalesetben váratlanul elhunyt Zrínyi Miklós is. Halálával egy tehetséges, a nemzetnek reményt adó katonai-politikai vezető távozott, hátrahagyva életművét, terveit.

NEGYEDIK GONDOLATKÖR

Zrínyi-Újvár, egy magyarországi erősség, melyről a köztudatban sokáig semmi információ nem volt, csak néhány elkötelezett ember hitt abban, hogy megtalálható. Ezek közé az emberek közé tartozott Padányi tábornok is, aki elkötelezett kutatója és népszerűsítője a két Zrínyi munkásságának, és aki sokat tett azért, hogy a tamáskodók ellenére ma már tudjuk, hogy hol épült és milyen volt Zrínyi-Újvár.

Somogy és Zala megye határán, a Mura–Dráva találkozásától északra, ahol a Visszafolyó-patak beleömlik a Princípális-csatornába, a Mura bal partján húzódó Szent Mihály-hegy északi lankáján, erdő rejtje Zrínyi-Újvár maradványait. A horvát–magyar határon egykoron állt vár az egyetlen emlék a mai Magyarországon, amely a költő és hadvezér Zrínyi Miklós keze nyomát őrzi. A hely a Duna–Dráva Nemzeti Park területén van, s bár a Somogy megyei Őrtiloshoz tartozik, csak a Zala megyében fekvő Belezna felől közelíthető meg, a valaha szebb napokat látott kakonyai révhez vezető úton.

Az 1661 nyarán Zrínyi által itt emelt erősség mindössze három évig állt fenn, 1664 júniusában a Köprülü Ahmed nagyvezér vezette oszmán főszereg hosszas ostrom után elfoglalta, majd földig rombolta. Az augusztus 10-én, Vasváron elfogadott béke hatodik cikkelye pedig kimondta, hogy egyik fél sem építheti ujja és nem láthatja el őrséggel. Az

¹⁴ R. Várkonyi: Zrínyi, az államférfi. i. m. 92–94.

1663–64. évi nagy török háború során egész Európa figyelmének középpontjában álló vár ezt követően végleg eltűnt a föld színéről, s lassan kiesett a történelmi emlékezetből.¹⁵

Hogyan lehetséges ezek után, hogy ma mégis pontosan tudjuk, hogy hol állt a vár? Ahogy már említettem, ehhez kellett mások mellett egy katona; műszaki katona, aki másképp néz a terepre, látja azt, és érti, amit lát. Szerencsésen találkozott egymással a műszaki katona szakmai felkészültsége, tudása, gyakorlati tapasztalata és elkötelezett hobbyja, melynek eredménye, mások munkájával együtt Zrínyi-Újvár megtalálása. A sikerhez szükség volt egy viszonylag új módszer alkalmazására is, nevezetesen a hadszíntérkutatásra, mely hatékonynak bizonyult a műszaki katona kezében.

A vár helyét az ostrom során kilőtt – és a hadszíntérkutatás módszereivel és annak eszközeivel megtalált – lövedékek szinte körberajzolták, azonban a várak nyugati oldalát a későbbi bolygatások miatt a felszíni nyomok alapján nem tudták azonosítani. Ehhez jelentett segítséget a terület talajlokátoros vizsgálata, ami jelezte az árok külső peremét. A várudvar átvizsgálása során egy nagyméretű épület alapfalait rajzolta ki a lokátor, valamint a keleti oldalon, egy kb. 1,5 méter átmérőjű foltot, ami a vár kútjának helyét jelezte.¹⁶

A nem romboló vizsgálati módszerek eredményei megfelelő alapot biztosítottak a várudvar régészeti feltárásához, ami 2010 júliusában kezdődött meg. Az első ásatási évben elszenesedett gerendamaradványok, kályhaszemek és csempék, használati tárgyak kerültek felszínre erről a területről.¹⁷ A folytatás során 2017-ben sikerül kibontani a vár kútját és azonosítani az egykori épületek nyomait is. Továbbá sikerült épségben felhozni az eredetileg a kúthoz tartozott itatóvályút, amiről biztosan tudható, hogy Zrínyi Miklós is itatta belőle a lovat – ugyanis ez volt az egyetlen ilyen a várban.¹⁸

SALUTEM

A gondolatköreimre fűzött megjegyzések között látszólag nincs összefüggés. Zrínyi Miklós küzdelmét a beözönlő török (iszlám) hódítókkal nem lehet összehasonlítani napjaink népvándorlásával, még ha abban az iszlám hívők túlsúlyban vannak is. Míg Zrínyi idejében nyilvánvalóan területi-hatalmi érdekekért folyt a harc, napjainkról ez egyértelműen nem jelenthető ki. De akkor mi a közös bennük? Mi lehet a kapcsolódási pont a 17. és a 21. századi események között? Véleményem szerint az, hogy a korabeli Európában volt két személy – Zrínyi Miklós és Schönborn mainzi érsek –, akik világosan felismerték az együttműködés fontosságát, a közös cselekvés lényegét és szükségességét. Nincs ez másképp napjainkban sem. Csak kellene egy 21. századi európai „Zrínyi” és egy „Schönborn”. És addig?

A nemzeti haderő minden korban a nemzeti függetlenség, a nemzeti szuverenitás záloga, megtestesítője, garanciája volt, és így van ez napjainkban is. Nem egyszerű a kor, melyben élünk. Nem volt egyszerű az élet a Zrínyiek korában sem. Ők helytálltak, életük árán is védelmezték a hazát, a függetlenséget. Példát mutattak a mai kor katonájának, a Magyar Honvédség tagjainak.

¹⁵ Zrínyi-Újvár emlékezete. Szerk. Hausner Gábor – Padányi József. Argumentum Kiadó, Budapest, 2012, 7.

¹⁶ Uo. 82.

¹⁷ Uo. 83.

¹⁸ Költő László – Vándor László – Varga Máté: Örtilos – Zrínyi-Újvár régészeti feltárása (2016–2017). Kaposvári Rippl-Rónai Múzeum Közleményei, 2018/5. 195–202.

A Zrínyi szellemiség évtizedeken át jelen volt, és napjainkban is jelen van a magyar tisztképzésben. A magyar hadtudósok a „Zrínyi szablya” jelenlétében tesznek esküt a magyar hadtudomány fejlesztésére. Ennek a szellemiségnek őrzője, letéteményese, mentora dr. Padányi József mérnök vezérőrnagy is, aki életútjával, munkásságával, cselekedeteivel példát mutat a Nemzeti Közszolgálati Egyetem hallgatóinak, professzori, oktatói karának.

Elmélet és gyakorlat, iskola és társadalom – benne a honvédség – eleven egységet alkotnak eddigi életművében, és ez a megbonthatatlan egység mind szakmai, mind személyes életének sajátja.

Mindennapi munkájával, katona tudósi tevékenységével és a szinte hobbiként végzett „amatőr” régész tevékenységével motorja annak a kis közösségnek, mely évről évre visszatérően végzi Zrínyi-Újvár ásatási munkálatait. Először csak tudós társakkal, majd egyre több tisztjelölt hallgató bevonásával. Kutatási eredményeit, Zrínyi-Újvár feltárásának folyamatát, a feltárás eredményeit a széles nagyközönséggel is megismerteti. Munkássága, eddigi életútja alapján bizton állítható, hogy hiteles személyiség.

Meggyőződésem, hogy dr. Padányi József a legjobb és legszebb *académeia*-i hagyományok folytatója.

Professzor úr; Isten éltesen!

*Dr. Orosz Zoltán altábornagy
a brüsszeli MH Katonai Képviselő Hivatala vezetője*